

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	153-03-70
Дата	10, 06 2011 г.

28 15:39

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ

СТ А Н О В И Щ Е

ОТНОСНО: Конституционно дело № 7/2011 г. за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 100 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание (ПОДНС) в частта, в която установява задължение за държавни органи и длъжностни лица от държавната и общинската администрация и граждани да представят сведения и документи, които представляват следствена тайна

В искането си Главният прокурор на РБ застъпва становище, че текстът на чл. 100 от ПОДНС противоречи на чл. 117, ал. 2 от Конституцията на Република България (КРБ), а именно – разпоредбата засяга независимостта на органите на съдебната власт, досежно вмененото задължение на длъжностните лица да предоставят на Народното събрание сведения и документи, представляващи следствена тайна. Твърди се, че по този начин се нарушава и принципа на разделението на властите, което се прогласява с чл. 8 от КРБ. Навеждат се изводи, че с разпоредбата също се нарушава неподотчетността на магистратите пред НС. В искането е изразено становище, че проявата на какъвто и да е интерес от висши държавни органи, включително и от Народното събрание, съдържа най – голям потенциал за влияние върху хода и насоките на разследване, което поставя под съмнение неговата обективност и безпристрастност.

Независимостта на съдебната власт не е абсолютна. В чл. 117, ал. 2 от КРБ е въведен принципът, че при осъществяване на функциите си съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите се подчиняват само на закона. Именно върховният закон – Конституцията

на РБ в чл. 80 е вменил в задължение на длъжностните лица и гражданите, когато бъдат поканени, да се явяват пред парламентарните комисии и да им предоставят исканите от тях сведения и документи. Тук законодателят не е ограничил нито кръга на лицата, нито кръга на информацията, която следва да бъде предоставяна. В този смисъл така атакуваната разпоредба на чл. 100 от ПОДНС е отражение на разпоредбата на чл. 80 от КРБ.

Главният прокурор твърди, че проявата на какъвто и да е интерес от висши държавни органи, включително и от Народното събрание, съдържа най – голям потенциал за влияние върху хода и насоките на разследване. Тук следва да се има предвид, че информацията, която би получило НС единствено може да се използва за осъществяване на функциите му. НС няма нито един правно регламентиран способ за намеса в работата на съдебната система, дори и да разполага с данни от конкретно разследване. При осъществяване на своята дейност, НС следва да взема предвид редица факти, от значение за обективността на актовете му, та дори и обстоятелства по конкретно досъдебно производство.

По силата на чл. 123, ал. 4 от ПОДНС, до Народното събрание може да бъде отправено мотивирано искане от Главния прокурор на РБ за сваляне на имунитета на народен представител. За да бъде искането на Главния прокурор, а съответно и решението на Народното събрание обективно, то би следвало да е подкрепено с достатъчно данни, че народният представител е извършил престъпление от общ характер, включително и такива, съставляващи следствена тайна. Ако във връзка с обективността на Народното събрание при взимане на решението са необходими допълнителни сведения и документи, представляващи следствена тайна, то не би могло да ги изиска. Действително Главният прокурор може по свой почин да предостави такава на Народното събрание, но при липсата на вменено задължение за предоставяне, това ще се случи само при преценка от негова страна дали и кои да предостави, от което страда именно равнопоставеността на властите. В случая се поставя въпросът - ще бъде ли НС независимо в своето решение, ако постанови последното върху сведения и документи, които са му предоставени само по преценка на Главния прокурор.

НС е законодателният орган на РБ. Законодателството е сложен процес, при който се вземат предвид много фактори – нуждите на

обществото, спецификата на обществените отношения, негативните процеси в обществото и т.н. Трите власти макар и разделени, представляват единната държавната власт и имат обща цел. За да може всяка власт да осъществява адекватно правомощията си, следва всички да функционират в единство. При създаването или изменението на редица нормативни актове, тясно свързани с функциите на съдебната власт е необходимо пълното ѝ съдействие с цел обективността и ефективната приложимост на разпоредбите им. Ако за това е нужно предоставяне на данни – следствена тайна, на НС или на негови комисии, то това е единствено в обществена полза.

В тази връзка като пример тук може да се даде приемането на закон за амнистия. За да може НС да мотивира решението си да амнистира определен кръг престъпления като освободи от наказателна отговорност (предполагаща в някои от случаите висящо наказателно производство) извършителите им, не би ли било нормално, НС да борави с данни от конкретни производства, които са следствена тайна?

Следва ли НС да вземе предвид данни – следствена тайна при избора от негова страна на лица на ръководни длъжности – самостоятелно или в негови квоти. Ако в конкретно досъдебно производство се съдържат данни по отношение на кандидат за горните постове, не би ли било резонно НС в качеството на избиращ орган да е запознат с тях. Ако НС е в невъзможност да изиска такива данни и те впоследствие станат достояние на обществото, няма ли това да дискредитира самата институция, което да рефлектира върху държавната власт, част от която е и съдебната система.

При реализиране на парламентарния контрол НС създава анкетни комисии по конкретен повод – държавен или обществен интерес. Как ще работи ефективно тази комисия, ако не ѝ се предоставят съответните сведения и данни?

Тук следва да се обърне внимание и на правомощието на НС по чл. 34б, ал. 1 от Закона за специалните разузнавателни средства (ЗРС) (аналогичен текст – чл. 24а, ал. 1 от ПОДНС), свързано с контрола и наблюдението от негова страна на процедурите по разрешаване, прилагане и използване на специални разузнавателни средства. Излишно е да се споменава, че предвид характера, същността и приложното поле на данните, събрани по горния ред, последните в

повечето случаи са инкорпорирани в конкретно разследване и като такива се явяват следствена тайна. Моля, да имате предвид, че конкретната процедура по разрешаване на използването на СРС – визирана в чл.173 от НПК изисква писмено мотивирано искане до съда от наблюдаващия прокурор, което трябва да съдържа определена информация представляваща следствена тайна, в т.ч. и данни за престъплението, описание на извършените до момента следствени действия и резултатите от тях, информация за престъплението и др.

В случай, че се обяви противоконституционност на чл. 100 от ПОДНС в атакуваната му част и възникне необходимост от контрол по чл. 34б, ал. 1 от ЗСРС от страна на парламентарната подкомисия, как следва последната да контролира разрешаването на конкретно използваните СРС? Ще може ли същата обективно да се запознае с фактичката обстановка наложила използването на СРС, при положение, че основанията за последното са данни – следствена тайна? По какъв начин, НС в лицето на подкомисията по чл. 24а, ал. 1 от ПОДНС ще може да защити правата и свободите на гражданите срещу незаконосъобразно използване на СРС (чл. 34б, ал. 1 от ЗСРС, съответно – чл. 24а, ал. 1, т. 1 от ПОДНС)?

Аналогична е ситуацията и с дейността на комисията по чл. 261б, ал. 1 от Закона за електронните съобщения (ЗЕС), която контролира процедурите по разрешаване и осъществяване на достъп до данните по чл. 250а, ал. 1 от ЗЕС. Предвид факта, че данните по горепосочената разпоредба се съхраняват за нуждите за разкриването и разследването на тежки престъпления по чл. 319а – 319е от НК, неминуемо е при контрола от страна на парламентарната комисия да се вземат предвид обстоятелства от разследването, за чиито нужди е разрешен достъпът до тях.

Друга парламентарна комисия, чиято дейност сериозно би се затруднила при обявяване на противоконституционността на атакуваната от главния прокурор разпоредба, е тази по чл.18, ал. 2, т. 16 от ПОДНС, която осъществява контрол върху дейността на Държавната агенция „Национална сигурност”(ДАНС). Дейностите на ДАНС, подробно описани в Глава втора на Закона за Държавна агенция”Национална сигурност”, както и характерът на обществените отношения, които агенцията защитава, предполага сътрудничество с редица държавни органи, в това число и органите на прокуратурата.

Логично е осъществяването на правомощията на държавната агенция в някои случаи да води до образуване на наказателно производство – напр. за престъпления по Глава първа от особената част на НК. Ако спецификата на сътрудничеството между ДАНС и прокуратурата води до инкорпориране на данни събрани по повод дейността ѝ в дадено разследване, то не би било резонно комисията за контрол на ДАНС да не може да упражни контрол върху дейността ѝ, предвид факта, че следва да ѝ бъдат разкрити данни, имащи естеството на следствена тайна. В конкретния случай не би ли се получила ситуация, при която законосъобразността на извършваните действия от страна на ДАНС ще бъде единствено под санкцията на органите на прокуратурата.

Действително терминът „следствена тайна” не е регламентиран в българското законодателство, което би довело до затруднение при осъществяване на функциите на НС по чл. 100 от ПОДНС. При изискване от длъжностни лица на определени сведения и документи може да се стигне до дефиниционен спор относно характера на исканите данни и дали последните представляват следствена тайна или не.

Народният представител е представител на целия български народ. На него ех lege се предоставя достъп до всички нива на класифицирана информация. Нелогично е народният представител да има достъп до информация свързана с националната сигурност, а да не може да бъде информиран за данни от конкретно разследване. Ако логиката на Главния прокурор е, че узнаването на следствена тайна от конкретен народен представител би нарушило независимостта на съдебната система, то какъв би бил изводът от факта, че последният може да получава информация, напр. свързана с отбраната на страната.

И като извод се налага разбирането, че разделянето на властта е съчетание с нейното единство. Различните органи на държавното управление действат в координация и реализират общо една държавна власт. Изпълнителната, законодателната и съдебната власт се осъществяват от независими институции и титуляри. Тези клонове на държавното управление са автономни, но все пак са взаимнообвързани, без да са подчинени един на друг. В подкрепа на този извод е и конституционната разпоредба на чл. 84, т. 16, че Народното събрание изслушва и приема годишните доклади на Върховния касационен съд, на Върховния административен съд и на главния прокурор, внесени от

Висшия съдебен съвет, за прилагането на закона и за дейността на съдилищата, прокуратурата и разследващите органи.

След проведената дискусия, обсъждане и гласуване, с 18 гласа „за” и 3 гласа „въздържал се”, Комисията по правни въпроси не подкрепя искането на главния прокурор на Република България за установяване противоконституционността на разпоредбата на чл. 100 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание (обн., ДВ, бр. 58 и 60 от 2009 г., Решение № 11 на Конституционния съд на РБ от 3.12.2009 г. - бр. 98 от 11.12.2009 г.; доп., бр. 100 от 2009 г., изм. и доп., бр. 43 от 2010 г., бр. 33 от 2011 г., Решение № 6 на Конституционния съд на РБ от 16.05.2011 г. - ДВ, бр. 39 от 20.05.2011 г.) в частта, в която установява задължение на държавни органи и длъжностни лица от държавната и общинската администрация и граждани да представят сведения и документи, които представляват следствена тайна.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ

ИСКРА ФИЛОСОВА

[Handwritten signature]